TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp Nhà nước chưa tương xứng với nguồn lực năm giữ

08:22 14/10/2022

Chính phủ chỉ ra hạn chế là trách nhiệm thực thi quyền chủ sở hữu Nhà nước chưa rõ ràng; cơ quan đại diện chủ sở hữu thiếu nguồn lực để hoạt động chuyên trách, chuyên nghiệp và chưa thực hiện triệt để tách chức năng chủ sở hữu với chức năng quản lý Nhà nước dẫn đến hiệu quả hoạt động của DNNN chưa tương xứng với nguồn lực.

Đến ngày 31/12/2021, cả nước có 826 doanh nghiệp có vốn góp của Nhà nước. Tổng tài sản là 3.749.867 tỷ đồng, tăng 2% so với năm 2020. Vốn chủ sở hữu là 1.795.451 tỷ đồng, tăng 3% so với năm 2020. Tổng doanh thu đạt 2.128.254 tỷ đồng, tăng 8% so với năm 2020.

Lãi phát sinh trước thuế đạt 205.045 tỷ đồng, tăng 25% so với năm 2020. Trong đó, khối các tập đoàn - tổng công ty (TĐ, TCT), Công ty mẹ - con là 186.371 tỷ đồng, tăng 31% so với năm 2020, chiếm 91% tổng lãi phát sinh trước thuế của các doanh nghiệp (DN).

Ảnh chỉ có tính chất minh họa. Ảnh internet.

Tỷ suất Lãi phát sinh trước thuế/Vốn chủ sở hữu bình quân chung của các DN năm 2021 là 11% (năm 2020 là 9%); Tỷ suất Lãi phát sinh trước thuế/Tổng tài sản bình quân chung của các DN năm 2021 là 5% (năm 2020 là 4%).

Có 90/826 DN (chiếm 11% tổng số DN) có lỗ phát sinh với tổng số lỗ phát sinh là 16.064 tỷ đồng. 184/826 DN (chiếm 22% tổng số DN) còn lỗ lũy kế với tổng số lỗ lũy kế là 52.840 tỷ đồng.

Tổng số phát sinh phải nộp ngân sách Nhà nước (NSNN) là 323.876 tỷ đồng, tăng 6% so với năm 2020, chủ yếu thu từ hoạt động kinh doanh nội địa (chiếm 75% tổng số phát sinh phải nộp NSNN). Trong đó, khối các TĐ, TCT, Công ty mẹ - con là 285.891 tỷ đồng, tăng 10% so với năm 2020, chiếm 88% tổng số phát sinh phải nộp của các DN.

Bộ trưởng Tài chính Hồ Đức Phớc cho biết: Chỉ riêng các doanh nghiệp 100% vốn Nhà nước đang nắm giữ, dù chỉ chiếm một tỉ lệ nhỏ (0,08%) trong nền kinh tế nhưng lại nắm giữ nguồn lực lớn, khoảng 7% tổng tài sản và 10% vốn chủ sở hữu của toàn bộ DN trong nền kinh tế.

Quy mô tài sản bình quân của DN có vốn Nhà nước là 4.500 tỷ đồng/DN, tài sản, lợi nhuận, nộp ngân sách Nhà nước tăng trưởng dương (lãi phát sinh trước thuế bình quân tăng 25%), tạo động lực đáng kể để phát triển kinh tế, đóng góp nguồn thu vào NSNN (lợi nhuận sau thuế và cổ tức/lợi nhuận được chia), tạo việc làm và thu nhập cho người lao động.

Năm 2021 tổng vốn Nhà nước đang đầu tư tại 826 DN là 1.671.574 tỷ đồng, tăng 3% so với năm 2020 (DN do Nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ là 1.508.768 tỷ đồng và các DN còn lại là 162.806 tỷ đồng). Tất nhiên đây chưa phải là toàn bộ nguồn lực mà các DNNN đang có.

Hiệu quả hoạt động của DNNN chưa tương xứng với nguồn lực nắm giữ, Chính phủ đánh giá.

Hiệu quả đầu tư trong thời gian qua chưa đạt hiệu quả như kỳ vọng khi phê duyệt dự án, một số dự án có vốn đầu tư lớn nhưng không thành công, rủi ro cao như dự án tìm kiếm, thăm dò và khai thác dầu khí, khai thác khoáng sản; các dự án đầu tư tại các khu vực bất ổn về kinh tế, chính trị, pháp lý, xã hội, thị trường...; một số dự án có lỗ lũy kế lớn, lỗ liên tiếp trong nhiều năm, phương thức tái cấu trúc chưa hiệu quả, báo cáo nêu rõ.

Chính phủ cũng chỉ ra hạn chế là, trách nhiệm thực thi quyền chủ sở hữu Nhà nước chưa thật sự rõ ràng; cơ quan đại diện chủ sở hữu thiếu nguồn lực để hoạt động chuyên trách, chuyên nghiệp và hiệu quả thể hiện qua việc chưa thực hiện triệt để việc tách bạch chức năng chủ sở hữu với chức năng quản lý Nhà nước.

Theo báo cáo thì các hạn chế có nguyên nhân chủ quan nhiều hơn, trong đó có nguyên nhân xuất phát từ quan điểm, nhận thức: Tư duy, nhận thức về vai trò, vị trí của DNNN chưa thống nhất dẫn tới lúng túng trong hoàn thiện thể chế và tổ chức thực hiện. Một số vấn đề chưa rõ, còn ý kiến khác nhau nhưng chậm được tổng kết thực tiễn, kết luận để có thể cụ thể hóa trong các văn bản quy phạm pháp luật, ví dụ vấn đề vị trí của DNNN trong thực hiện vai trò chủ đạo của kinh tế nhà nước, vấn đề trao quyền tự chủ của DNNN, vấn đề sử dụng DNNN làm công cụ điều tiết kinh tế...

Vai trò, nhận thức, trách nhiệm của người đứng đầu DN, đơn vị còn chưa cao, chưa quyết liệt trong việc đổi mới hoạt động của DN, công khai minh bạch, đúng quy định pháp luật, đảm bảo nguyên tăc thị trường, chống lợi ích nhóm trong cổ phần hóa và thoái vốn Nhà nước, cũng nằm trong nguyên nhân chủ quan dẫn đến hạn chế của khối này.

Vân Quỳnh (t/h)